

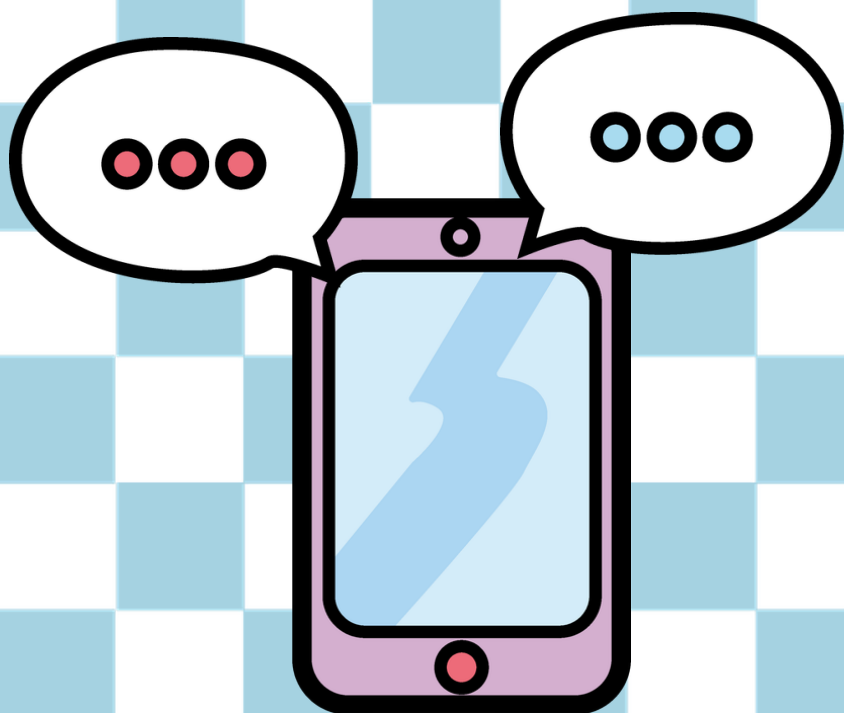
DBH3-4

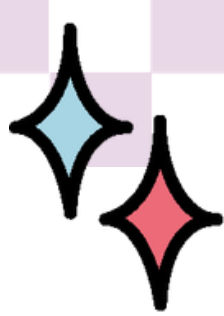
apika
steam laborategia

Hizkuntza gutxituak

Irakasleentzako gida

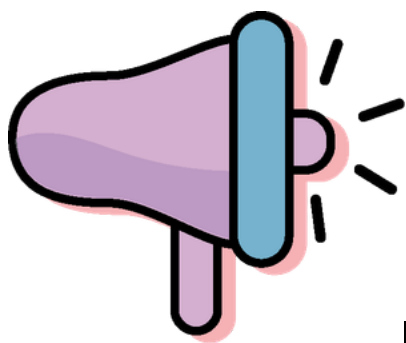

Aurkibidea:

Helburu orokorrak	3
Saioak eta iraupena	4
Edukiak	5
Hezitzailearentzako gomendioak	6
Ikasleekin saio bakoitzean erabiltzeko baliabideak	7
1.saioa: Hizkuntza gutxituak teknologian	8
2.saioa: IKTetan euskaraz	17
3.saioa: Softwarea euskaratu	27

Helburu orokorrak

Gida honen helburua

- Hizkuntza gutxituak eta hizkuntza hegemonikoek gizartean eta mundu digitalean duten egoera ulertzea.
- Euskarak Interneten eta teknologia berrietan dituen presentzia eta erronkak ezagutzea.
- Software librearen eta hizkuntzen normalizazioaren arteko lotura balioan jartzea.
- Euskarazko baliabide eta alternatiba digitalak ezagutzea eta haiek erabiltzeko ohitura sustatzea.
- Hizkuntza-aniztasunaren aldeko jarrera kritiko eta arduratsua garatzea, bereziki ingurune digitalean.

Ikasmaterial hau **lametza Interaktiboa S.L.**-k sortu du, **Make Irigoien** aholkulari pedagogikoaren laguntzarekin.

Ikasmaterial hau Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailak diruz lagundu du. Material honek aipatutako sailaren onespena du (data).

Saioak eta iraupena

55 minutuko 3 saio:

1.SAIOA

Hizkuntza gutxituak teknologian

Jarduerak:

- 1.Zer dira hizkuntza gutxituak? (Denbora: __20 minutu__)
- 2.Zein paper dute hizkuntza gutxituek mundu digitalean? (Denbora: __20 minutu__)
- 3.Zein da euskararen erabilera sarean? (Denbora: __10 minutu__)
- 4.Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

2.SAIOA

IKTetan euskaraz

Jarduerak:

- 1.Euskara erabiltzen dugu Interneten? (Denbora: __15 minutu__)
- 2.Hizkuntzaren prozesamendu naturala eta Adimen Artifiziala, euskaraz posible? (Denbora: __10 minutu__)
- 3.Aisialdian Interneten euskaraz: sare sozialak (Denbora: __10 minutu__)
- 4.Aisialdian Interneten euskaraz: ikus-entzunezkoak eta jokoak (Denbora: __15 minutu__)
- 5.Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

3.SAIOA

Softwarea euskaratu

Jarduerak:

- 1.Zer da software librea? (Denbora: __15 minutu__)
- 2.Software librea eta euskararen arteko harremana (Denbora: __15 minutu__)
- 3.Euskarazko software adibideak (Denbora: __15 minutu__)
- 4.Zer ikasi dugu? (Denbora: __10 minutu__)

Edukiak:

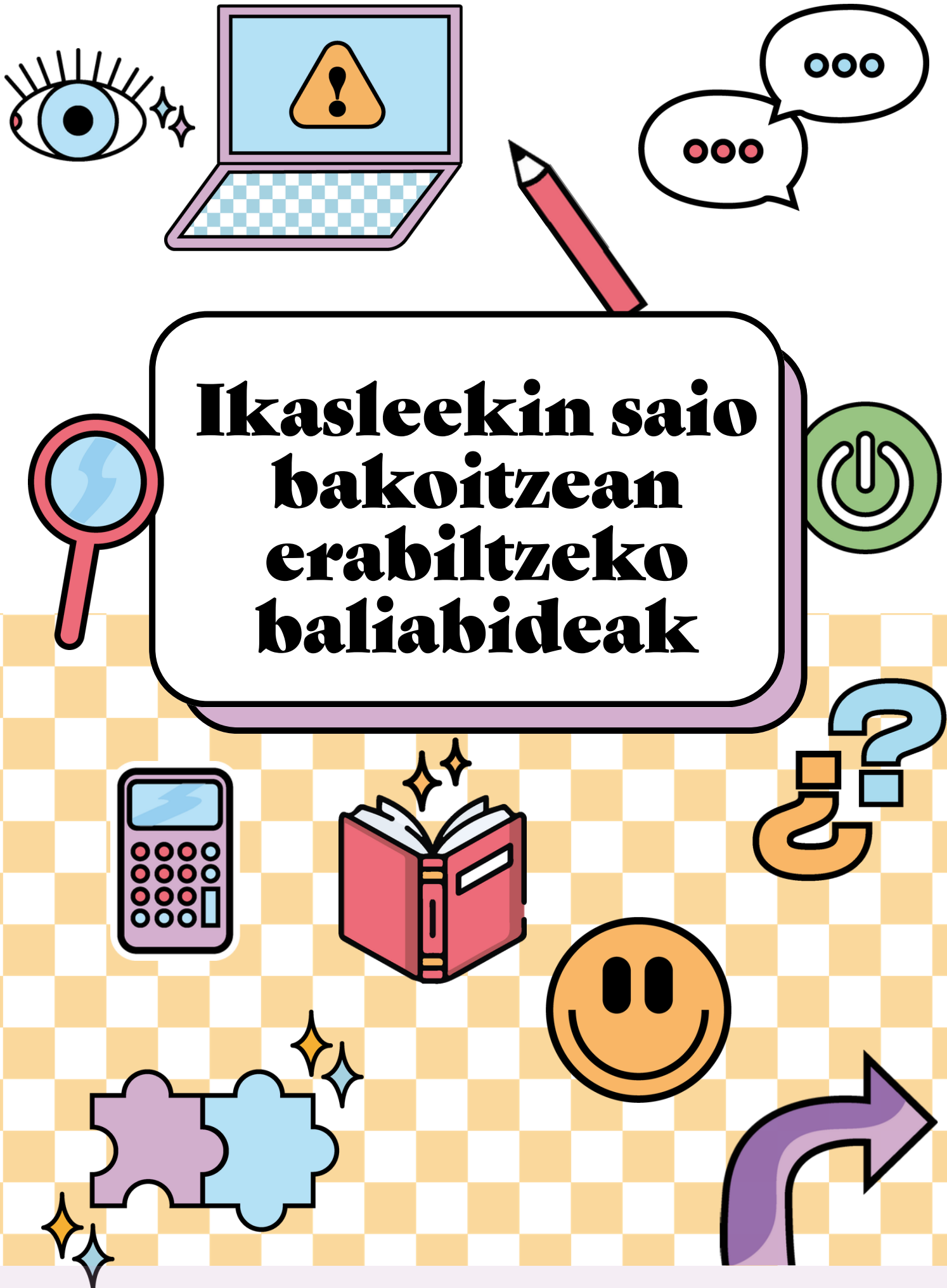
- Hizkuntza gutxituak eta hizkuntza hegemonikoak
- Hizkuntzen zaurgarritasun-egoera munduan
- Hizkuntza gutxituak mundu digitalean
- Euskararen erabilera sarean
- Hizkuntzaren prozesamendu naturala eta Adimen Artifiziala
- Euskarazko aisialdi-alternatibak: sare sozialak, ikus-entzunezkoak eta jokoak
- Software librea
- Euskarazko software adibideak

Hezitzailearentzako gomendioak

Bloke honetan proposatzen diren jardueren denboralizazioa egokitu daiteke ikasleen ezaugarrien edo interesen arabera, bereziki hizkuntza-errealitate ezberdinak dituzten taldeetan (euskaldun elebakar, elebidun edo euskara ikasten ari direnak), sentsibiltate horiek kontuan hartuta. Finean, ikasleek hizkuntza gutxituek, eta bereziki euskarak, mundu digitalean duten egoerarekiko begirada kritikoa garatzea bilatzen da: hizkuntza-aniztasunak dituen arriskuak eta erronkak ulertzea, eta software librea euskararen normalizazio digitalerako duen garrantzia ezagutzea eta praktikan jartzea (Euskarazko Wikipedia, Fedibertsoa, Librezale-ren tresnak, besteak beste).

Bereziki garrantzitsua izango da ikasleek antzematea hizkuntzen egoera digitala ez dela ausazkoa, baizik eta erabaki politiko, ekonomiko eta sozialen ondorio dela, eta euskal komunitate aktiboaren lanari esker euskarak sarean duen presentzia hobetu daitekeela. Horregatik, garrantzitsua da ikasleek erabiltzaile eta hiztun gisa badutela euskarazko alternatiba digitalak ezagutu, eguneroko erabileran txertatu, eta hizkuntza gutxituen normalizazioaren alde egiten diren ekimenak babesteko aukera.

Hizkuntza gutxituak teknologian

Helburuak:

- Hizkuntza gutxituak eta hizkuntza hegemonikoak kontzeptuak bereiztea.
- Munduko hizkuntza-aniztasunaz eta arriskuan dauden hizkuntzez jabetzea.
- Hizkuntza gutxituek mundu digitalean duten presentzia aztertzea.
- Euskararen egoera sarean ezagutzea eta baloratzea.

Edukiak:

- Hizkuntza gutxituak eta hegemonikoak
- Hizkuntzen zaugarritasun-egoera
- Hizkuntza gutxituak mundu digitalean
- Euskararen erabilera sarean

Jarduerak:

- 1.Zer dira hizkuntza gutxituak? (Denbora: 20 minutu)
- 2.Zein paper dute hizkuntza gutxituek mundu digitalean? (Denbora: 20 minutu)
- 3.Zein da euskararen erabilera sarean? (Denbora: 10 minutu)
- 4.Zer ikasi dugu? (Denbora: 5 minutu)

Hezitzailearentzako gomendioak:

Saio honetan garrantzitsua da hizkuntza gutxituen kontzeptua modu enpatikoan lantzea, ikasleen artean euskaraz edo beste hizkuntza gutxitu batean bizi diren egoera pertsonalak egon daitezkeela kontuan hartuz, eta inor seinalatu edo lotsarazi gabe. UNESCOren atlasarekin lan egitean, gomendagarria da ikasleei denbora ematea euren inguruko errealitatea aztertzeko.

Hizkuntza gutxituak teknologian

Curriculum argudiaketa

0. Sarrera atalean dago argudiaketa curricularren inguruko informazio guztia.

Jakintzagaia	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
EUSKARA ETA LITERATURA	Hizkuntza-diglosia eta dialekto-diglosia. Hizkuntzen estatusa: gutxiengoaren hizkuntzak, hizkuntza gutxituak eta desagertzeko arriskuan dauden hizkuntzak.	2		2.2	2.1		
		3		3.1 3.2			
		4	4.1				
		5		5.1			
		6	6.1	6.2		6.3	
MATEMATIKA	Ikerketa estatistikoetan datu garrantzitsuak tresna digitalen bidez irudikatzeko eta interpretatzeko estrategiak.	3	3.1				
		6					6.1
TEKNOLOGIA ETA DIGITALIZAZIOA	Jarrera inklusiboak eta ikasgelan eta gizartean dagoen aniztasunaren onarpena.	1	1.1				
DIGITALIZAZIOA	Online aktibismoa: herritarren ekimeneko eta ziberboluntariotzako plataformak eta hardware- eta software-komunitate libreak.	4				4.4	
		5				5.3	

1_Zer dira hizkuntza gutxituak?

(Denbora: 20 minutu)

1. Irakurri definizioak eta azpimarratu ideia nagusiak.

Hizkuntza gutxitua

Soziolinguistikari loturiko kontzeptua da. Historian zehar edo gaur egun, bazterketa, jazarpena edo debekua pairatzen duen hizkuntza oro jo daiteke gutxitutako hizkuntzatzat. Prozesu hau botere publikoek kontzienteki sortua eta sustatua izan daiteke, baina era naturalago batean ere gerta daiteke; esaterako migrazio-fenomenoen ondorioz.[1]

[1]_Iturria: [Wikipedia](#)

Hizkuntza hegemonikoa

Hizkuntza hegemonikoa (nagusia). Eremu geografiko edo sozial batean bi hizkuntza edo gehiago daudenean, hizkuntza gutxituari gailentzen zaion hizkuntza da, orokorrean edo erabilera-eremu zenbaitetan nagusitzen dena.[2]

[2]_Iturria: [Gizapedia](#)

Ba al zenekien munduan 6.000 hizkuntza baino gehiago daudela? Eta horietatik erdia galtzeko arriskuan dagoela?

1_Zer dira hizkuntza gutxituak?

(Denbora: 20 minutu)

2. Ikus UNESCOren Arriskuan dauden hizkuntzen atlasa. Bilatu euskara atlasean eta aztertu bere zaugarritasun-egoera zein den. Zure inguruan hitz egiten den beste hizkuntza gutxitu baten egoera ere aztertu atlasean.
3. Behin hizkuntza minorizatuak eta nagusiak zer diren ulertuta, jar ditzagun adibideak. Bete ondoko taula (erabili Atlas):

Herrialdea	Hizkuntza minorizatuak	Zaugarritasun-egoera	Hizkuntza hegemonikoa
KATALUINA			
	KORSIKERA		
EUSKAL HERRIA			
	GUARANIA		
FINLANDIA			

4. Konparatu erantzunak ondoko ikaskidearekin. Hausnartu: zergatik uste duzue gertatzen dela egoera hau?
5. Partekatu talde handian. Arrazoiak zerrendatu
6. Bideo honetan ikusi ditzakezue hizkuntza minorizatuen adibide batzuk.

2. Zein paper dute hizkuntza gutxituek mundu digitalean?

(Denbora: 20 minutu)

Teknologiak eta mundu digitalak, hizkuntzentzako eraldaketa ekarri du. Alor berrietan erabiltzen hasi da hizkuntza eta alor horietan hitz egiteko modua ezberdina da. Esaterako, berdin idazten al duzu WhatsApp mezu bat edo eskolarako idazlan bat? Horrela, Interneteko komunikazio-sistema digitalek eragina izan dute hizkuntzen erabileraren forma grafikoan.[1]

Idazteko moduz gain, lexikoa eta hitz berriak sortu dira mundu digitalaren baitan.

[1] Iturria: Bat Soziolinguistika Aldizkaria

1. Bururatzen zaizu Interneten ikasi duzun kontzeptu edo hitz berririk? Zerrendatu 5 (adib.: Ghosting, POV, Delulu...)

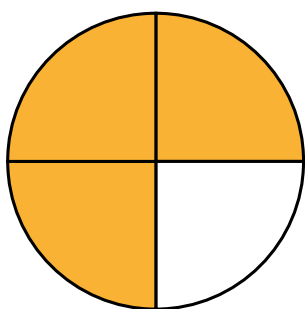
- 1-
- 2-
- 3-
- 4-
- 5-

2. Partekatu erantzunak talde txikian. Kontzeptu berdinak erabiltzen dituzue denek? Zein hizkuntzatan daude kontzeptu horiek? Badago baten bat euskaraz? Zergatik?

2. Zein paper dute hizkuntza gutxituek mundu digitalean?

(Denbora: 20 minutu)

3. Hausnarketarako datu batzuk:

Interneteko web orrietako $\frac{3}{4}$ ingelesez idatzita daude eta ingelesa ama hizkuntza ez duten interneten erabiltzaileak, aldiz, **%50 baino gehiago dira.**

Bakarrik **munduko biztanleriaren %11k erabiltzen du internet**, eta erabiltzaile horietatik %90 industrializatutako lurraldeetan bizi da.

Munduko hizkuntzen %90a baino gehiago (munduko biztanleriaren %4ak erabiltzen dituenak) ez dago interneten.

[1] Iturria: Bat Soziolinguistika Aldizkaria

2. Zein paper dute hizkuntza gutxituek mundu digitalean?

(Denbora: 20 minutu)

Internetek geroz eta presentzia handiago duen gizartean, hizkuntza gutxituek bertan presentziarik ez badute, hizkuntza desagertzeko arriskua handitzen da. Zein zailtasun edo arrazoi daude ordea, hizkuntza gutxituak mundu digitalean presentzia garatu ezin izateko?

4. Jarri talde txikietan, aukeratu behean azaltzen den arrazoietako bat eta azaldu gainerako taldekideei:

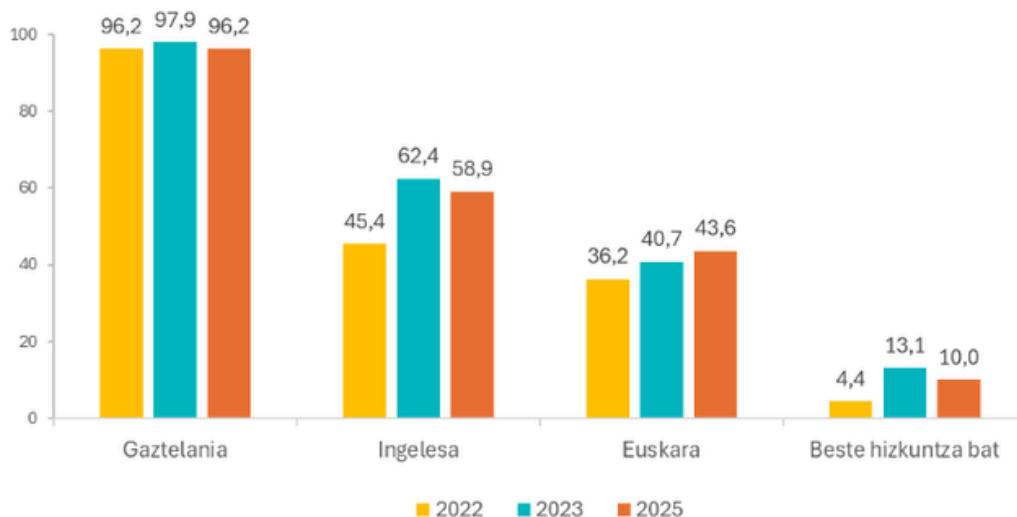
- **Jende falta:** hizkuntza gutxitu askok arazoak dituzte IKT hizkuntza-teknologiak garatzeko behar den jendea biltzeko. Arazoak izan ditzakete: hizkuntzaren hizlariak aurkitzeko, hizkuntzaz dakien jendea aurkitzeko, IKT teknologiak erabiltzeko gogoia duen jendea aurkitzeko, hizkuntza-teknologia horiek sortzeko gai den jendea aurkitzeko eta abar.
- **Eduki falta:** zenbait hizkuntza gutxituk arazoak dituzte IKT teknologiak sortzeko behar diren edukiak lortzeko. Badaude idatzizko erregistrorik ez duten hizkuntza gutxituak eta idatzizko erregistroak dituztenak, baina formatu fisikoan, eta esfortzu nabaria behar dute halako hizkuntzek edukiak digitalizatzeko.
- **Finantziario falta:** hizkuntza-teknologiak sortzeko dirua eta denbora behar da. Ohikoa da hizkuntza gutxituetako komunitateak eskala ekonomikoen behekaldean egotea, eta, ondorioz, hizkuntza-baliabideei eskaintzeko diru gutxiago izatea.
- **Elkartasun falta:** zenbait hizkuntza gutxitutako komunitateek ez dute hizkuntza horren forma bakar bat. Era berean, sarritan gertatzen da halako hizkuntzek ez izatea estandarizatutako kode idatzia edota hizkuntza arautzen duen erakunderik.
- **Gobernuen ahaidetasun falta:** hainbat hizkuntza gutxituk ez dute gobernuen babesik, eta badaude gobernu-erakundeak aurka dituzten hizkuntzak.
- **Prestigio falta:** hizkuntza bat erabiltzeak ez badu hiltunen arteko errekonozimendurik, gero eta gutxiago erabiliko da, gero eta hiltun gutxiagok egingo dute saiakera eta erabilera maila apalduko da.

3_Zein da euskararen erabilera sarean?

(Denbora: 10 minutu)

1. Grafiko honek Euskadiko gazteek zein hizkuntza erabiltzen duten azaltzen du eta egoeraren eboluzioa azken hiru urteetan. Aztertu grafikoa eta erantzun galderak: [1]

[1] Iturria: Gazteaukera

- Zein da gazteek sareetan gehien erabiltzen duten hizkuntza?
- Euskararen erabilera handia dela esango zenuke?
- Zein izan da azken urteetako euskararen erabileraren eboluzioa sarean?
- Zuk zein hizkuntza erabiltzen duzu nagusiki sareetan? Bat dator zure errealitatea grafikoko datuekin?

2. Partekatu erantzunak talde txikian. Zein hausnarketa egiten duzue?

3. Partekatu hausnarketa talde handian.

4_Zer ikasi dugu?

(Denbora: 5 minutu)

Bete ondorengo esaldi hau, gaur ikasitakoarekin:

Hizkuntza gutxituek digitalean duen egoeraren inguruan
lehen ez nekien _____
orain badakit _____.

Portfoliora gehitzeko

- Zer da hizkuntza gutxitua? (eskema egin eskuz edo DIGIMINMAP erabiliz).
- Zein da euskararen zaugarritasun maila? Eta zure inguruan mintzatzen den beste hizkuntza gutxitu batena?
- Lehen ez nekien... Orain badakit...

IKTetan euskaraz

Helburuak:

- Euskararen presentzia eta erabilera Interneten ezagutzea eta balioan jartzea.
- Hizkuntzaren prozesamendu naturalak eta Adimen Artifizialak euskararekin duen erlazioa ulertzea.
- Aisialdirako euskarazko alternatiba digitalak ezagutzea eta probatzea.

Edukiak:

- Euskararen erabilera Interneten
- Hizkuntzaren prozesamendu naturala eta Adimen Artifiziala
- Euskarazko sare sozialak
- Euskarazko ikus-entzunezkoak eta jokoak

Jarduerak:

- 1.Euskara erabiltzen dugu Interneten? (Denbora: __15 minutu__)
- 2.Hizkuntzaren prozesamendu naturala eta Adimen Artifiziala, euskaraz posible? (Denbora: __10 minutu__)
- 3.Aisialdian Interneten euskaraz: sare sozialak (Denbora: __10 minutu__)
- 4.Aisialdian Interneten euskaraz: ikus-entzunezkoak eta jokoak (Denbora: __15 minutu__)
- 5.Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

Hezitzailearentzako gomendioak:

Saio honetan bakarka eta taldeka egiteko dinamikak proposatzen dira. Talde dinamikan garrantzitsua da denei benetako parte-hartzea bermatzea, batez ere iritzi ezberdinak edo gutxiengoan daudenak ere jasotzeko. Sare sozial eta plataforma alternatiboak (Fedibertsoa) probatzeko tarte eskaintzea gomendagarria da, gero eta ikasle gehiagok haiek ezagutzeko aukera izan dezaten. Horretarako Interneterako sarbidea beharko dute ikasleek.

IKTetan euskaraz

Argudiaketa curricularra

0. Sarrera atalean dago argudiaketa curricularraren inguruko informazio guztia.

Jakintzagaiak	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
EUSKARA ETA LITERATURA	Hizkuntzei eta hitzunei buruzko kontzeptu soziolinguistikoak.	2		2.2	2.1		
		3		3.1 3.2			
		4	4.1				
		5		5.1			
		6	6.1	6.2		6.3	
MATEMATIKA	Baliabide digitalen bidezko irudikapen grafikoak (aplikazio informatikoak eta mugikorretarako aplikazioak, kalkulu-orriak, kalkulagailuak...), informazio estatistikoa interpretatuz eta ondorio arrazoituak lortuz	3	3.1				
		6					6.1
MUSIKA	Soinua eta musika ikus-entzunezko baliabideetan eta teknologia digitaletan.	1	1.1				
		2		2.2			

IKTetan euskaraz

Argudiaketa curricularra

0. Sarrera atalean dago argudiaketa curricularren inguruko informazio guztia.

Jakintzagaiak	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
DIGITALIZAZIOA	Online aktibismoa: herritarren ekimeneko eta ziberboluntariotzako plataformak eta hardware-eta software-komunitate libreak.	5				5.3	

1_Euskara erabiltzen dugu Interneten?

(Denbora: 15 minutu)

1. Irakurri ondoko datuak eta azpimarratu garrantzitsuenak:

Gutxi gora behera, euskararen erabilera Interneten %16koa da, hau da, euskal herriko webgune guztiak aintzat hartuz gero, euskarazko edukia duten webguneak, guztien % 16 dira. Horrez gain, munduko hizkuntzen %5a besterik ez da erabiltzen Interneten, eta horietako bat euskara da, zeina sareko nabigazio hizkuntzen artean 44. tokian dagoen. Beraz, euskarak presentzia eta erabilera txikia duen arren, beste hizkuntza gutxitu batzuk baino presentzia handiagoa du sarean. Hau, komunitate aktiboari eta auzolanari esker da posible, besteak beste.

Kontuan izan, baliabide hauek sortzerakoan Wikipedia 300 hizkuntzatan baino gehiagotan zegoela, eta horietako bat euskara da. Euskarazko Wikipedian 490.000 artikulutik gora daude egun, eta 33. postuan dago, Europar Batasunean ofizialak diren hainbat estatu hizkuntzaren gainetik. Euskaraz idatzi, nabigatu, komunikatu, jolastu eta lan egiteko aukera dugu; izan ere, horiek denak egiteko aukera eskaintzen baitute euskarara itzuli edota lokalizatutako tresnek.[1].

[1] Iturria: Waliño. Euskararen bizitasun digitala ispiluaren aurrean (Bat Soziolinguistika aldizkaria). Datuak eguneratu egin dira.

2. Arkatzen dinamika egingo dugu eztabaida sustatzeko.

- Jarri talde txikietan eta hartu bakoitzak arkatz bat.
- Talde bakoitzean dinamizatzaile bat izendatu.
- Irakasleak ondoko galderak irakurriko ditu banaka.
- Lehenik, galderari taldean ahoz eztabaidatuz erantzun behar diozue denen artean.
- Taldeko moderatzaileak taldekide guztien parte hartzea egon dela ziurtatu behar du. Denok hitz egin ondoren, moderatzaileak, eztabaida etengo du eta bakoitzak bere arkatza hartuko du.
- Kide bakoitzak banaka eta isilik galderari idatziz erantzun beharko dio. Errepikatu dinamika galdera bakoitzarekin.

1. Euskararen egoera Interneten ona dela esango zenuke? Zergatik?
2. Zer egin dezakegu erabiltzaileok euskararen presentzia sustatzeko?
3. Lagunekin sareen bidez hitz egiterakoan euskara erabiltzen dela uste duzu? Zergatik?
4. Ikus-entzunezko edukia, influencerrak eta bestelako edukia kontsumitzean euskara erabiltzen duzue nagusiki? Zergatik?

1_Euskara erabiltzen dugu Interneten?

(Denbora: 15 minutu)

3. Partekatu hausnarketak talde handian.

2_Hizkuntzaren prozesamendu naturala eta Adimen Artifiziala, euskaraz posible?

(Denbora: 10 minutu)

Hizkuntzaren prozesamendua

Hizkuntzaren prozesamendua (ingelesez, NLP - Natural Language Processing edo Computational Linguistics) informatika, adimen artifizial eta hizkuntzalaritzaren alorra da, hizkuntzalaritza konputazionalako ingeniari-tza lantzen duena. Hizkuntzaren bidez pertsona eta makinen arteko komunikazioa, baita pertsonen artekoa ere, errazteko tresna konputazionalak ikertzeaz arduratzen da.

1. Ikusi Hizkuntza prozesamendu naturala: komunikazioaren iraultza? bideoa.

2_Hizkuntzaren prozesamendu naturala eta Adimen Artifiziala, euskaraz posible?

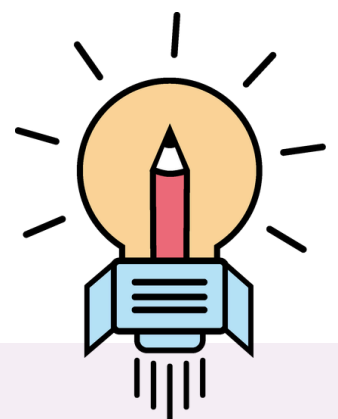
(Denbora: 10 minutu)

2. Ikusi ondoren, erantzun galdera hauei:

- Zein da hizkuntza prozesamendu naturala (HPN) aplikatzen den tresna bat (adibide bat)?
- Zein eragin du Adimen Artifizialak HPN-ren etorkizunean?
- Berdin garatuko dira hizkuntza guztietako HPN tresnak? Zergatik?
- Euskal herrian HPN garatzen lan egiten duen proiektu bat aipatu.

Ba al zenekien Tokikom (euskarazko 69 toki komunikabidek osatutako sareak) Adimen Artifizialean oinarritutako sistema sortu duela testuak errazteko?

Tokikom Plataforman dauden testu eta albisteak errazteko tresna da. Horrela, euskara ikasten ari direnengana, edota irakurtzeko zailtasunak dituzten pertsonengana iritsi daiteke informazioa. Horretarako, sistemak jatorrizko testua aztertu, ideia nagusiak atera, eta euskara sinpleagoan berridazten ditu. Ikusi zein hedabideetan dagoen eskuragarri eta probatu.

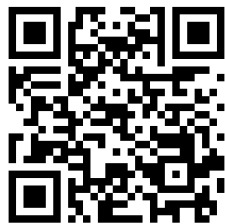

3_Aisialdian Interneten euskaraz: sare sozialak

(Denbora: 10 minutu)

Sare sozialetan ere, ohiko sareetatik haratago, badira alternatiba euskaldun eta burujabeak ere. Abaraska izeneko taldeak, 2020. urtetik, Euskal Fedibertsoa (euskal sare sozial libre) sustatzen du. Ikus dezagun zein euskarazko sare libre dauden ohiko sare sozialen alternatiba moduan.

1. Bete ondorengo taula orri hauetan topatuko dituzun tresnak kontuan izanda:

Zer Non Ikusi

Euskal Fedibertsoa

Abaraska taldea

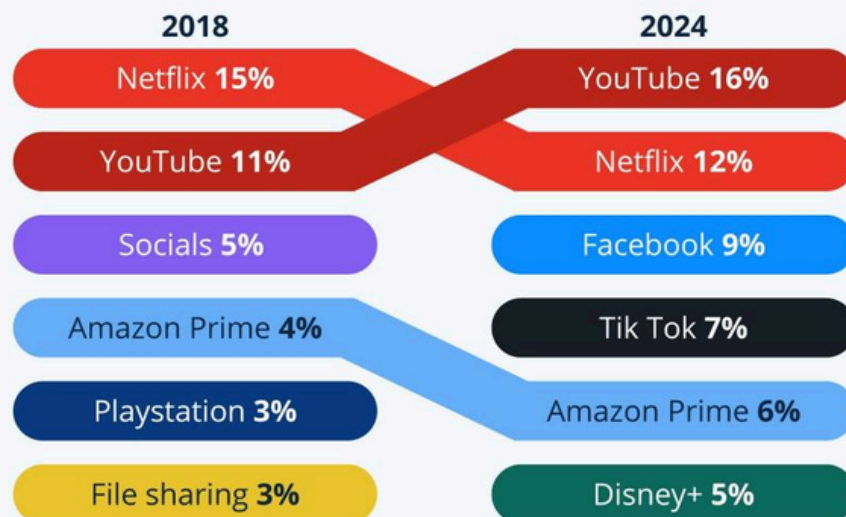
Jabedun sarea (ohikoa)	Erabilera	Alternatiba euskaldun eta librea
INSTAGRAM	Argazkiak partekatu Komunikatu	Pixelfed
YOUTUBE	Argazkiak partekatu Komunikatu	
NETFLIX		
TWITTER/X		
SPOTIFY		

4_ Aisialdian Interneten euskaraz: ikus-entzunezkoak eta jokoak (Denbora: 15 minutu)

Egun, ingurune digitalean ikus-entzunezkoek pisu handia dute. Ondoko grafikoan ikusten den bezala, Interneten 2024an mugitu zen trafiko guztiaren ia erdia bideoa zen. Eduki horretan, plataformak kontuan hartuta, euskarak presentzia txikia du. Izan ere, Netflix eta YouTubeen proportzioan oso eduki gutxi dago euskaraz.

YouTube Responsible For 16% Of Global Internet Traffic

Share of global fixed internet connection downstream traffic, by largest users

Source: Sandvine Global Internet Phenomena Report

statista

Iturria: <https://www.forbes.com/sites/katharinabuchholz/2025/04/25/youtube-responsible-for-16-of-global-internet-traffic/>

4_ Aisialdian Interneten euskaraz: ikus-entzunezkoak eta jokoak

(Denbora: 15 minutu)

1. Aurreko orriko grafikoa aztertu eta erantzun galdera hauei:

- Netflix plataforma erabiltzen duzu?
- Zein hizkuntzatan ikusten duzu edukia? Zergatik?
- Eta YouTube?
- Bilatzen duzu euskarazko edukia, ala beste gauza batzuei lehentasuna ematen diezu? (influencer jakin batzuk ikustea, edukia, birala izatea...)

2. Nola bilatu dezakegu sarean euskaraz dagoen edukia?

- Pantailak Euskaraz elkarteak mota guztietako pantailetan euskararen presentzia biderkatzearen aldeko ekimenak daramatza aurrera. Horien artean, Zer Non Ikusi ataria sortu dute. Bertan interneten dagoen euskarazko mota ezberdinetako edukiak eta sortzaileak biltzen dira.
- Nabigatu webgunetik eta aukeratu gogoko duzun ondorengo eduki bana:
 - Filma:
 - Telesaila/ telebista saioa:
 - Bideoa:
 - Eduki sortzailea:

3. Badaude euskaraz alternatiba gehiago ere Interneten. Besteak beste, jokoak.

- Ikusi bideo hau eta azpimarratu bertatik deigarria egin zaizun ideia edo tresna bat: _____

5_Zer ikasi dugu?

(Denbora: 5 minutu)

Gaur ikusitako euskarazko zein alternatiba edo eduki kontsumituko zenuke zure egunerokoan?

Portfoliora gehitzeko

- Euskaren eta euskarazko Wikipediareninguruko bi datu esanguratsu.
- Hizkuntza prozesamenduaren inguruko bi alderdi interesgarri. Zergatik aukeratu dituzu horiek? (grabatu audio batean arrazoiak)

Sakontzeko...

Artifiziala.eus - Adimen Artifizialaren inguruan euskaraz ikasteko gunea. 12-18 urteko gazteentzako ariketak eta erronkak.

Softwarea euskaratu

Helburuak:

- Software librearen kontzeptua eta ezaugarriak ezagutzea
- Software librearen eta euskararen arteko lotura ulertzea
- Euskarazko software libreen adibideak ezagutzea eta erabiltzea

Edukiak:

- Software librea
- Software librearen askatasunak
- Euskarazko software adibideak

Jarduerak:

1. Zer da software librea? (Denbora: __15 minutu__)
2. Software librea eta euskararen arteko harremana (Denbora: __15 minutu__)
3. Euskarazko software adibideak (Denbora: __15 minutu__)
4. Zer ikasi dugu? (Denbora: __10 minutu__)

Hezitzailearentzako gomendioak:

Saio honetan kontzeptu teknikoak (software librea, askatasunak) modu ulergarrian azaltzea funtsezkoa da, aurretiko ezagutzarik ez duten ikasleentzat ere eskuragarri egiteko. Talde-lanean oinarritutako jarduerak (infografia, taula betetzea) denbora nahikorekin planteatzea komeni da, eta amaierako "erronka" (euren aplikazioen bat euskaraz dagoen aztertzea) etxerako lan gisa ere proposa daiteke, denbora falta izanez gero.

Softwarea euskaratu

Argudiaketa curricularra

Jakintzagaiak	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpete ntzia espezifi koak	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
EUSKARA ETA LITERATURA	Hizkuntza- normalizazioaren aldeko herri-mugimenduak eta erakundeak	2		2.2	2.1		
		3		3.1 3.2			
		4	4.1				
		5		5.1			
		6	6.1	6.2		6.3	
DIGITALIZAZIOA	Online aktibismoa: herritarren ekimeneko eta ziberboluntariotzako plataformak eta hardware- eta software-komunitate libreak.	5				5.3	
PENTSAMENDU AUTONOMOA ETA KRITIKOAREN GARAPENA	Espazio digitaletan antolatzeko eta erabakiak hartzeko estrategiak.	1				1.2	

Saioaren garapena

1_Zer da software librea?

(Denbora: 15 minutu)

Hasi aurretik, uler dezagun software eta hardwarearen arteko ezberdintasuna.

Softwarea, konputagailuaren agindu edo datu multzo bat da. Softwareak konputagailuak zer egin behar duen adierazten du. Hardwarea, berriz, lana burutzen duen atal fisikoa da. Konputagailuaren softwareak eta hardwareak batera lan egin behar dute.

Adibidez, Minecraft edo Fortnite bezalako jokoak softwarea dira, konputagailuari edo kontsolari zer egin behar duen esaten diotelako. Jolasterakoan erabiltzen diren sagua, teklatura, pantailak edo bozgorailua, berriz, hardwarea dira.

Software librea, eskuratu ondoren, erabil, kopia, azter, molda eta bana daitekeen softwarea da. [1]

[1] Iturria: Wikipedia

1. Jarri talde txikietan. Software librea dela kontsideratzeko, 4 askatasun bermatu behar dira. Aukeratu horietako bat taldekide bakoitzak eta azaldu zer askatasun den eta zer inplikatzeko duen bakoitzak gainontzeko taldekideei.
2. Librezale elkartearen webgunean, software librearen garrantziaren arrazoi batzuk biltzen dira: Osatu denen artean software librearen printzipioen eta onurak biltzen dituen infografia/eskema bat.

Saioaren garapena

2_Software librea eta euskararen arteko harremana

(Denbora: 15 minutu)

Software librea garrantzitsua da euskara Interneten sustatzeko, edozein pertsonak softwarea itzuli, hobetu eta egokitu dezakeelako. Horri esker, euskarazko bertsio gehiago sortzen dira eta jende gehiagok teknologia euskaraz erabiltzeko aukera du. Enpresa handiek errentagarritasuna bilatzen dutenez, askotan ez dituzte haien tresnak hizkuntza txikietan egiten. Ondorioz, softwarea librea bada, euskal komunitateko kideek euskarazko bertsioa sor dezakete.

- Euskara teknologian presente egotea ahalbidetzen du.
- Edonork euskaratu edo hobetu dezake programa, baimen berezirik eskatu gabe.
- Euskarazko eduki gehiago sortzen laguntzen du Interneten.
- Ikastetxeek, enpresek eta erabiltzaileek doan erabili eta moldatu dezakete, euskararen erabilera handituz.

Hurrengo orriko infografian ikus dezakezu software librearen funtzionamendua. Euskarazko edukia “Eduki libreak” atalean kokatuko litzateke. *Openofficen ordez orain Libreoffice hobesten da.

1. Aztertu infografia eta ondoren erantzun galdera hauei:

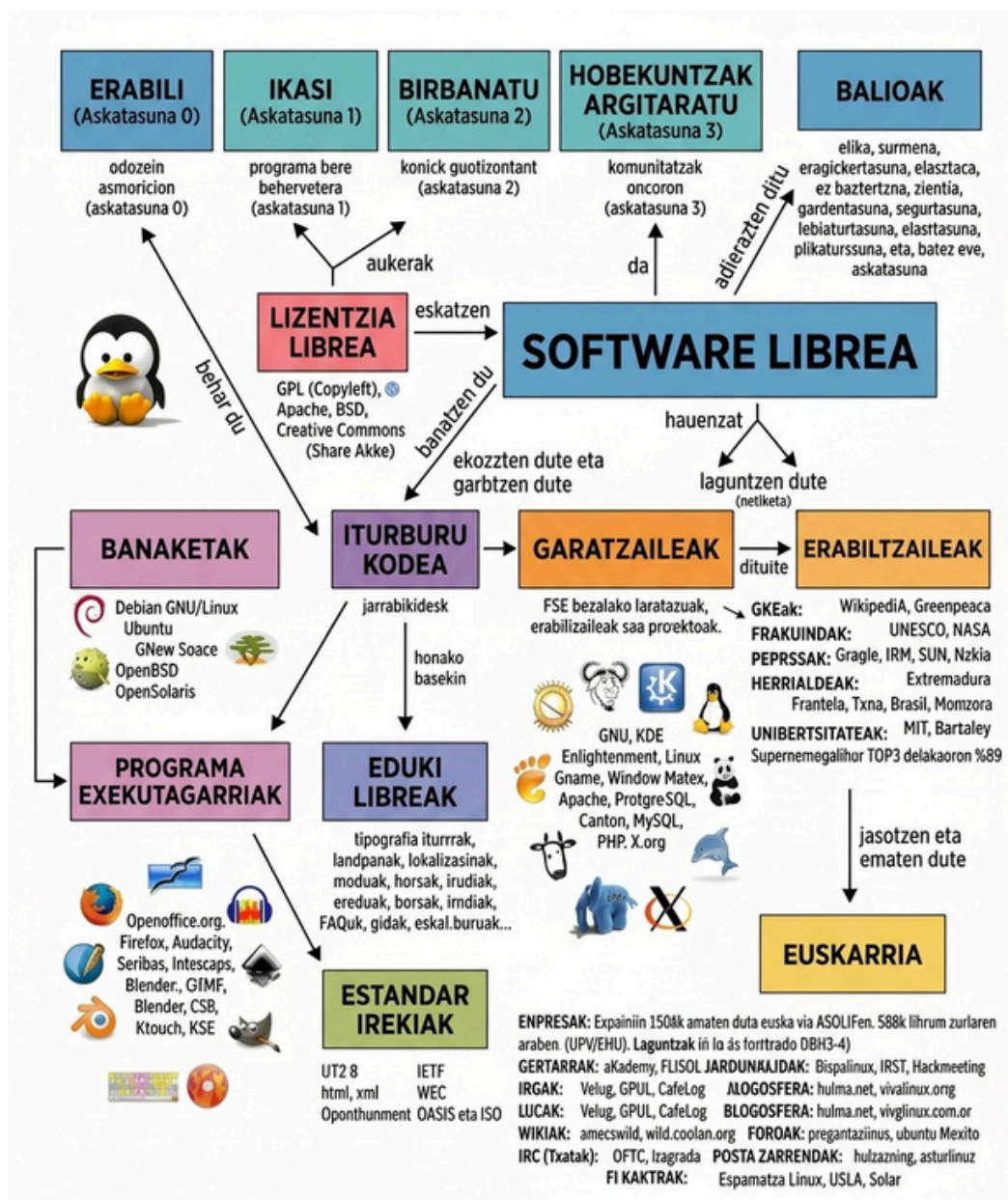
- Zerk deitu dizu atentzioa aurretik ikusi/irakurritakotik

2. Erronka: Bilatu mugikorrean edo ordenagailuan erabiltzen duzun aplikazio bat. Begiratu euskaraz erabiltzeko aukera duen. Ez badu, pentsatu zergatik izango litzatekeen interesgarria euskaraz ere egotea.

Saioaren garapena

2_Software librea eta euskararen arteko harremana

(Denbora: 15 minutu)

Iturria: Wikipedia

Saioaren garapena

3 Euskarazko software adibideak

(Denbora: 15 minutu)

Euskal komunitate aktiboari esker, egun software librean oinarritutako hainbat tresna daude euskaratuta. Eskolako lanak egiteko, informazioa bilatzeko, dokumentuak hodeian gordetzeko, komunikatzeko... Horretan lanean ari da, besteak beste, Librezale Elkartea.

Iturri hauetan agertzen diren tresnak kontuan izanda, ondorengo egoerak irakurri eta esan zein euskarazko tresna libre erabiliko zenituzkeen egoera bakoitzerako:

Librezale elkartearen proiektuak

Beste tresna batzuk (.euskadi.eus)

Luberri Linux Kit digital askea

1. Eskolan, idazlan bat idatzi behar duzu, fitxategia hodeian gorde eta irakasleak zuzendu dezan partekatu.
2. Kartel bat margotu behar duzu digitalki eskolako lan bat egiteko.
3. Podcast formatuko saio bat grabatu, editatu eta publikatu behar duzu.
4. Etxean hasi duzun lana eskolan jarraitu nahi duzu, USBrik erabili gabe.
5. Streaming saioa egiteko
6. Bideo deia egiteko

Saioaren garapena

4_Zer ikasi dugu?

(Denbora: 10 minutu)

Laburbildu gaurko saioan ikusitakoa 4 lerrotan

Portfolliora gehitzeko

- Minutu bateko audioa grabatu software librearen inguruko inpresioak laburbilduz, horren inguruan ezer ez dakien norbaitentzat hitz egiten ari bazina bezala.
- Sortu Meme bat software librea euskaraz egotearen eta erabiltzearen garrantzia adieraziz.

